

Nyújthat-e kölcsönt egy webáruház? Kiderül, mikor kell engedély!

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) a közelmúltban publikált állásfoglalást a kereskedelmi kölcsön és a pénzkölcsön elhatárolásáról. Az ügy azért is érdekes, mert számos webáruház kínál részletre árut, amivel tulajdonképpen kereskedelmi kölcsönt kínál, ugyanakkor a pénzkölcsön nyújtása, mint üzletszerű tevékenység, felügyeleti engedélyhez kötött.

Az adott ügy szerint a társaság országosan értékesít üzlethálózatában és internetes webshopon keresztül – egyebek mellett – jellemzően 100.000 Ft és 500.000 Ft közötti vételáron elektronikai árucikkeket fogyasztónak minősülő, lakossági vásárlóinak.

Az áruk ellenértékét a vevők egy összegben, vagy 6-22 hónap közötti időszak alatt részletekben kifizetve tudják jelenleg megvásárolni. Utóbbi esetben a vételárat – 0 Ft vagy a vevők által rugalmasan megválasztott magasabb összegű kezdőrészlet megfizetése után – a futamidő alatt egyenlő részletekben fizetik meg, miközben a társaság a részletvétélért kamatot, költséget nem számít fel. Az eszközök a megvásárlásukkor (azaz az adásvételi szerződés megkötésének időpontjában) a vevők birtokába és tulajdonába kerülnek, függetlenül attól, hogy egyösszegben vagy részletekben fizetik ki a vételárat.

A társaság azonban a jelenlegi értékesítési gyakorlatán változtatni kíván, és ennek érdekében új üzleti konstrukciót dolgozott ki. Eszerint a vevők kamatot fizetnének a társaságnak, amelynek mértéke nem haladná meg a piacon hasonló eszközökre jelenleg elérhető átlagos áruhitelek kamatát. Az állásfoglalás kérés arra irányult, hogy a társaság szolgáltatása a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (Hpt.) szóló törvény szerinti kereskedelmi kölcsönnek minősül-e, amennyiben az áruszállítási jogviszonyra tekintettel adott halasztott fizetés esetén a társaság ügyleti kamatot számít fel, melynek mértéke az áruk értékéhez képest nem aránytalanul magas, mivel a piacon hasonló eszközökre elérhető átlagos áruhitelek kamatát, illetve teljes hiteldíj mutatóját (THM) nem haladja meg. A kérdés arra is irányult, hogy ha a társaság által biztosított részletvétel kereskedelmi kölcsönnek minősül, akkor nem tartozik a Hpt. hatálya alá. Ez egyben azt is jelenti, hogy a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény (Fhtv.) hatálya alól is mentesül?

Az MNB válasza alapján a Hpt. rendelkezései rögzítik, hogy a hitel- és pénzkölcsönnyújtás üzletszerű végzése pénzügyi szolgáltatási tevékenységnek minősül, melyet – ha törvény eltérően nem rendelkezik – kizárólag pénzügyi intézmény végezhet. A Hpt. meghatározza a pénzkölcsön-nyújtási tevékenység alóli kivételek körét is. Eszerint nem minősül pénzkölcsön nyújtásának az egymással áruszállítási vagy szolgáltatási jogviszonyban álló vállalkozások vagy természetes személyek által e jogviszonyra tekintettel adott halasztott fizetés vagy előleg (kereskedelmi kölcsön), ide nem értve a pénzügyi intézmény által kötött ilyen ügyleteket. Ez a kivétel tehát kiveszi a polgári jogi, vagy akár gazdasági értelemben is kölcsönnyújtásnak minősülő tevékenységet – az ott meghatározott feltételek teljesülése esetén – a Hpt. tárgyi hatálya alól.

Kereskedelmi kölcsönnyújtásról akkor beszélhetünk, ha annak valamennyi fogalmi eleme megvalósul, tehát az üzleti partnerek között már létezik (vagy a részletfizetés biztosításával egyidejűleg létrejön) az áruszállítási jogviszony (mint alapjogviszony), s a halasztott fizetés (akár részletfizetés formájában) a fenti jogviszonyhoz szorosan kapcsolódva valósul meg. Jelen esetben a társaságnak a vevőkkel létesített áruszállítási jogviszonya és a társaság által részükre biztosított részletvétel között tehát ok-okozati összefüggés kell, hogy fennálljon, lévén a kereskedelmi kölcsönnyújtás előfeltétele a társaság és a vevők közötti áruszállítási jogviszony. Fontos hangsúlyozni itt is, hogy amennyiben az alapügylet és a

kölcsönügylet elválnak egymástól – például a társaság általános hitelkeretet biztosít a (majdani) vevői részére –, akkor a fent idézett kivétel-szabály nem alkalmazható!

Az MNB következetesen képviselt álláspontja értelmében, amennyiben az ügyleti konstrukció gazdasági célja elsődlegesen nem az áruk értékesítése és ehhez járulékosan kapcsolódóan a kereskedelmi kölcsön nyújtása, hanem az áru értékéhez képest aránytalanul magas ügyleti kamat meghatározásával a kamatbevételekből nyereség realizálása, akkor a fenti kivétel szabály szintén nem alkalmazható, és a tevékenység üzletszerű hitel- és pénzkölcsönnyújtásnak felel meg, melyet a pénzügyi intézménynek nem minősülő társaság nem végezhet. Amennyiben azonban a társaság által felszámított ügyleti kamat mértéke – az állásfoglalás-kérésben írtak szerint – nem aránytalanul magas, és a kereskedelmi kölcsönhöz kapcsolódó ellenszolgáltatás mértéke összességében sem az, lévén a kamat nem haladja meg a piacon hasonló eszközökre elérhető átlagos áruhitelek kamatát, illetve THM-jét, akkor a Hpt. fenti kivétel-szabálya megvalósulhat, így a társaság (kereskedelmi) kölcsönnyújtási tevékenysége nem minősül a Hpt. szerinti engedélyköteles pénzügyi szolgáltatásnak.

Az Fhtv. szerint rendelkezéseit a fogyasztónak nyújtott hitelre kell alkalmazni. Fontos azonban, hogy e törvény értelmező rendelkezéseket rögzítő 3. § 5. pontja nem szűkíti le a hitelezők körét a pénzügyi intézményekre, mivel a hitelező fogalma alatt az olyan jogalanyt érti, „aki vagy amely önálló foglalkozása vagy gazdasági tevékenysége körében hitelt nyújt”. Ennek megfelelően az Fhtv. indokolása úgy fogalmaz, hogy a törvény hatálya főszabályként a fogyasztónak nyújtott hitelre terjed ki, függetlenül attól, hogy azt a hitelező pénzügyi szolgáltatásként nyújtja-e vagy sem.

Mindebből pedig az következik, hogy a fogyasztónak nyújtott, a Hpt.-ben meghatározott kereskedelmi kölcsönnek minősülő szolgáltatásra – függetlenül attól, hogy e tevékenység nem tartozik a Hpt. hatálya alá – kiterjed az Fhtv. hatálya, ezért a társaság kereskedelmi kölcsönnyújtási tevékenységére az Fhtv. előírásait alkalmazni kell. Így meg kell felelni a hitelekre vonatkozó kereskedelmi kommunikációra, a szerződés megkötését megelőző tájékoztatásra, a szerződés formai és tartalmi követelményeire stb. vonatkozó számos feltételnek.